

5. Косов В.Ф. Межотраслевые производственно-технологические комплексы и их роль в региональном планировании. В сб.: Региональное развитие и географическая среда, М., 1971. – С. 191-199.

6. Маслов Е.П. Значение и роль производственно-отраслевых комплексов в формировании и развитии экономических районов – "Изв. АН СССР, сер. геогр.", 1969, № 4. – С. 69-77.

7. Петров А.П., Туныця Ю.Ю. Экономические аспекты использования лесных ресурсов в системе мероприятий по охране природы и защиты окружающей среды. – М.: Лесн. пром-сть, 1976. – 34 с.

8. Петров А.П. Организация комплексного использования лесных ресурсов. – М.: Лесн. пром-сть, 1978. – 184 с.

9. Пила В.И. Программно-целевое планирование промышленного комплекса. – К.: Вища школа, 1989. – 119 с.

10. Пила В.И. Программно-целевое планирование межотраслевого лесопромышленного комплекса. – К.: Наукова думка, 1990. – 204 с.

11. Соціально-економічна географія України: Навч. посібник/ За ред. проф. О.І.Шаблій – Львів: Світ, 1994. – 608 с.

12. Ю. Туныця, А. Дейнека. Рекомендації круглого столу "Напрямки використання лісових ресурсів Львівщини"// Деревообробник. – 2000, № 5. – С. 1-2.

13. Шаблій О.І. Лісопромислові комплекси Української РСР// Питання теорії моделювання. – Львів: Вища шк., 1973. – 198 с.

14. Шаблій О.И. Межотраслевые территориальные системы. – Львов: Вища шк., 1976. – 202 с.

УДК 630.233

Доц. Я.М. Дідик, к.е.н; студ. М.А. Потай – УкрДЛТУ

ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ СТАЛОГО ЕКОТУРИЗМУ

У 1992 р. на міжнародній нараді WWF (світовий фонд природи) було прийнято 10 загальних принципів сталого розвитку. Для успішного розвитку туристичної індустрії в природо-заповідних територіях чи природних національних парках, організація сталого екотуризму повинна також здійснюватися на цих принципах.

Doc. Ya. Didyk, M. Potaj – USUFWT

Principles of Sustainable Ecotourism Development

The paper deals with the principles of sustainable ecotourism developed by the World Congress of WWF (1992). The principles are analyzed as basis for sustainable ecotourism development in Ukraine.

Туристична галузь підвищує економічний рівень регіону створюючи додаткові робочі місця та розвиваючи народні промисли. Але при цьому існує велика небезпека для навколишнього природного середовища даної території, оскільки додаткове навантаження може призвести до руйнування екосистеми

У 1992 р. на міжнародній нараді WWF (світовий фонд природи) були прийняті 10 загальних принципів сталого розвитку, а саме: стале використання природних ресурсів; зменшення надмірного використання; підтримування унікальності регіону; планування сталого розвитку; залучення місцевих громад; підтримка місцевої економіки; створення консультативних компаній; екологічна освіта; дослідження в галузі сталого розвитку.

Для успішного розвитку туристичної індустрії в цілому, і зокрема, у природо-заповідних територіях чи природних національних парках, організація сталого екотуризму повинна також здійснюватися на цих принципах.

1. Стале використання природних туристичних ресурсів. Використовувати природні туристичні ресурси у природо-заповідних територіях необхідно так, аби наступні покоління отримували не менше задоволення від якості та кількості даних ресурсів.

2. Зменшення надмірного використання ресурсів природно-заповідних територій. Надмірне використання природних туристично-рекреаційних ресурсів заповідних територій призводить до екологічної шкоди, яка значно знижує якість довкілля. Найкращий шлях запобігти цьому є зменшення туристичного навантаження шляхом перерозподілу туристичних потоків в часі і просторі.

3. Підтримування унікальності регіону. Підтримуючи унікальність культурної і природної спадщини та народні промисли туристична галузь отримує можливість для залучення туристів у цей регіон на більш тривалий період. Окрім цього, на роботу туристичної галузі істотно впливає створення нормальних умов для життя місцевих жителів. Прибуток отриманий від туристичної діяльності в таких регіонах повинен частково скеровуватися (використовуватися) для удосконалення роботи національних парків чи інших заповідних територій. Підтримка унікальності регіону полягає також і в ліквідації минулих невдалих проектів. Так, наприклад, у Німеччині проводиться робота з ліквідації наслідків проекту "Наближення даної місцевості до умов іншої країни", оскільки створення типових австрійських поселень та запровадження національних традицій цієї країни призвело до зміни місцевої, притаманної тільки даній місцевості Німеччини, культури і традицій.

4. Планування в екотуризмі. Планування екотуризму в природо-заповідних територіях повинно бути жорстким. Для цього необхідно ретельно планувати не тільки діяльність галузі але й окремих туристичних груп. Стратегічне планування у цьому випадку виступає як можливий засіб для оцінки не тільки короткострокових але й довгострокових впливів на розвиток екологічної, економічної і соціальної сфер туристичної галузі.

5. Залучення місцевих громад. Потреби місцевих жителів повинні враховуватися у процесі розробки туристичних проектів. Необхідно також залучати місцевих жителів до роботи над проектом, надаючи їм при цьому робочі місця. Це необхідно для збереження природного і культурного середовища.

6. Підтримка місцевої економіки. За підтримкою місцевих громад туристична індустрія матиме більше шансів на гармонійний розвиток. На місці можна отримати більш детальну інформацію про екологічний стан території, необхідні екологічні податки. Податки від туристичної діяльності можуть бути спрямовані на розвиток регіону, що буде сприяти підвищенню рівня життя місцевих жителів, отриманню нових робочих місць, розвитку сфери обслуговування. Однак надмірний розвиток туризму може і завдати шкоду навколишньому середовищу, спричинити зміни у культурному і соціальному середовищі.

7. Створення консультативних компаній – посередників між урядом, регіоном і туристичними фірмами. Ці компанії повинні проводити незалежний аналіз туристичних проектів. Дотримання вимог цього принципу сприятиме мінімізації екологічної шкоди внаслідок зменшення конфліктних ситуацій. Туризм повинен задовольняти не тільки потреби відпочиваючих, але й приносити користь місцевій громаді. Відсутність консультацій може викликати ворожість місцевого

населення, що негативно вплине на туристів і тим самим ніхто не отримує вигод. Для того щоб отримати найбільші з можливих прибутків для всіх сторін і зменшення суперечностей, і мають існувати ці консультативні фірми.

8. Екологічна освіта. Місцеві громади повинні активно залучатися для заведення туристичних проєктів, а для цього їм необхідно мати мінімальні знання про організацію і функціонування туристичної діяльності. Для цього в ці райони необхідно скеровувати службовців з метою надання необхідної інформації про вплив туризму на даний регіон, а також про прибутки, які можуть отримати місцеві жителі, і що їм для цього необхідно робити. Екологічна освіта дозволить ліквідувати упереджене ставлення місцевої громади до туристів, забезпечить швидше розуміння культурної відмінності і поваги до природи. Сталий розвиток екотуризму передбачає екологічну освіту не тільки місцевого населення, але й екотуристів. Таким чином, екологічна освіта з роками буде ставати більш важливим фактором, що позитивно впливатиме на розвиток сталого екотуризму.

9. Надання інформаційних послуг туристам і відпочиваючим. Стратегія маркетингу сталого екотуризму повинна передбачати забезпечення потенційних туристів повною екологічною та економічною інформацією про територію для відпочинку. Це може запобігти розчаруванню туристів. Таку інформацію варто розповсюджувати за допомогою туроператорів.

10. Дослідження в галузі сталого екотуризму. Для вирішення різних проблем розвитку сталого туризму необхідно збирати, аналізувати та зберігати інформацію. На це будуть витрачатися великі кошти. Але якщо це стосується країни чи території, розвиток якої залежить виключно від туризму (чи екотуризму), такі витрати є виправданими. Такі дослідження, окрім того, будуть поповнювати інформацію про даний об'єкт, його поведінку в різних умовах, і в кінцевому рахунку вони сприятимуть розвитку сталого екотуризму.

Запропоновані світовим фондом природи принципи сталого розвитку є цілком придатними й для сталого розвитку екотуризму на територіях природно-заповідного фонду в Україні. Звичайно при цьому не потрібно забувати, що кожна заповідна територія має свої особливості і вимагає індивідуального підходу при її використанні для екотуризму та її охороні.

Література

1. Miller and Kaas. World Wide Fund 1992. Beyond the Green Horizon. – World Wide Fund, Surrey. 1992. – S. 210.
2. Николаевский А.Г. Национальные парки. – М.: Агропромиздат, 1985. – 187 с.

УДК 630*6

Асист. Л.О. Малик – УкрДЛТУ

ЛІСОВА ПОЛІТИКА ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ НЕДЕРЕВНИХ РЕСУРСІВ ЛІСУ

Подається нова лісова політика щодо використання недревних лісоматеріалів і показана важливість і рівень використання недревних лісоматеріалів в Україні та Європі

Forest policies: utilization of non-wood forest products

In this article are recommended new directs of forest policies for utilization of non-wood forest products and showed importance and level of utilization of nonwood forest products in the Ukraine and in Europe.

Економічне і соціальне значення лісових недревних ресурсів

Світовий досвід свідчить про те, що недревні рослинні ресурси лісу мають важливе економічне і соціальне значення незалежно від рівня розвитку національної економіки і домінування окремих форм власності. Принципи сталого розвитку лісового господарства, що були проголошені на Міжнародній конференції ООН в Ріо-де-Жанейро (1992), також передбачають раціональне використання недревної лісової рослинності в інтересах теперішніх і майбутніх поколінь. Недревна лісова рослинність (особливо гриби і ягоди) заготовляються в таких промислово розвинутих країнах, як Швеція, Фінляндія, Італія та ін.

В Україні з одного гектара площі, зайнятої лісом, можна зібрати в рік не менше продукції, ніж з сільськогосподарських угідь. В окремих регіонах України комплексне безвідходне використання лісу та його ресурсів, у тому числі недревних, дає змогу отримати з 1 га лісу за цикл рубання в середньому в 2.8 разів більше прибутку, чим від реалізації лісоматеріалів. Зазначимо, що собівартість дикорослих набагато нижча від культурних [1, ст. 5]. Економічне значення лісових недревних ресурсів полягає в тому, що вони забезпечують сировиною харчову, фармацевтичну, парфумерну, ветеринарну, текстильну, хімічну та інші галузі національної економіки. Крім того, недревна продукція є предметом експорту.

На сьогоднішньому етапі, коли в Україні погіршується екологічна ситуація, лісові недревні продукти є джерелом постачання екологічно чистої їжі. Лісова недревна рослинність є екологічно чистою, якщо вона не забруднена антропогенною діяльністю. Так, лісові ягоди, гриби, горіхи та інші плоди як харчові ресурси мають всі необхідні та легко засвоювані організмом вітаміни, білки та ін. органічні сполуки. Саме ці ресурси приходили на допомогу жителям міст і сіл у посушливі чи дощові роки, коли зменшувалися врожаї сільськогосподарської продукції. А для жителів гірських районів чи Полісся ліс завжди був важливим джерелом постачання їжі. Екологічне значення недревної рослинності проявляється також у лісорегулюючих властивостях.

Крім перерахованих властивостей, варто зазначити рекреаційне значення недревних лісових ресурсів. В процесі збирання недревної рослинності людина зосереджує головну увагу на пошуку ягід, грибів тощо. Тим самим знімається емоційне, нервово, фізичне та інші негативні напруження, відновлюються сили.

За роки незалежності України еколого-економічне значення недревних ресурсів лісу не зменшилося. Навпаки, на терені України гриби та ягоди заготовляють не тільки національні підприємства лісового господарства, але і зарубіжні фірми.

Використання недревних лісових ресурсів в Україні та за кордоном

За статтею 9 Лісового кодексу України постійними і тимчасовими лісокористувачами України є підприємства, установи, організації, у яких створено спеціалізовані підрозділи для спеціального використання лісових ресурсів, а та-